

ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 7, с. 29

В Україні діють моделі організації та управління природокористуванням, але самі по собі вони не забезпечують узгодження економічних і природоохоронних цілей у масштабах держави. Держава не може нести пряму відповідальність за забруднення навколишнього середовища і проведення очисних заходів за кошти державного бюджету.

У 1995–1997 рр. обсяги фінансування були збільшені, але коштів усе-таки не вистачало, а через різке скорочення фінансування у 2000 р. коштів на охорону природи і відтворення природних ресурсів зараз зовсім бракує.

З кожним роком витрати на охорону навколишнього середовища зменшуються. Надалі треба істотно збільшити природоохоронні виплати з державного та місцевого бюджетів, впровадити повною мірою економічний механізм природокористування — фінансовий механізм. Його складові — це податки на користування ресурсами, субсидії на державні екологічні проекти, екологічні платежі за викид шкідливих речовин в атмосферу, у ґрунт та водні джерела, продаж екологічних прав на викиди та виплати за збереження стану середовища.

Система оподаткування за економічними критеріями повинна регулюватися на державному та обласному рівнях. До найдійовіших стимулів природоохоронної діяльності, що мають солідні перспективи у наших умовах, можна віднести ринкову реалізацію права на забруднення. Коли цей рівень є нижчим від встановленої межі, то певна компанія дістає право на забруднення навколишнього середовища у вигляді сертифіката,

який може бути проданий іншим фірмам. Враховуючи, що штрафи за забруднення в багато разів перевищують вартість сертифіката, практику використання ринкового стимулу зниження рівня забруднення проти встановлених стандартів слід визнати доцільною і для наших умов. Забезпечити фінансування різних видів природоохоронної діяльності в Україні має:

- створення системи екологічних фондів, включаючи страхові фонди підприємств, діяльність яких пов'язана з ризиком економічно небезпечних ситуацій та аварій;
- відрахування від прибутку підприємства, а також інші надходження, які не підлягають оподаткуванню.

Сьогодні серед багатьох проблем еколого-економічного регулювання якості довкілля, оцінки, обліку і аудиту, його стану можна виокремити такі:

- правове закріплення конкретних способів охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів;
- впровадження плати за забруднення довкілля;
- забезпечення сталого розвитку господарства за умови економічного регулювання природокористування та охорони довкілля;
- вироблення напрямів впливу на виробників з метою охорони довкілля, вдосконалення механізму природокористування;
- підвищення рівня якості життя населення.

На жаль, сьогодні у нас немає коштів, щоб забезпечити екологічно стабільний розвиток країни, а це, у свою чергу, гальмує й соціально-економічний розвиток.